

Наприкінці слід зазначити, що в дослідженнях проблеми тіньової економіки все ще невирішеними залишаються такі питання як відсутність детального публічного аналізу походження капіталу посадових осіб вищих органів влади; жорстке розділення бізнесу та гілок влади; напівтіньова приватизація підприємств України і проведення тендерних процедур; відсутність інвестиційної прозорості; економічно і соціально необґрунтована податкова політика в Україні; тіньові біржі праці; виведення капіталу з країни [3, с. 168]. Протидія злочинності у галузі цукрового виробництва потребує підвищення ефективності діяльності державних органів, контролюючих та правоохоронних органів, з урахуванням особливостей функціонування даної галузі економіки.

Література

1. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру» (щодо встановлення стимулів для збереження і розвитку цукрової галузі України) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54091.
2. Іванцова О. В. Організація взаємодії слідчих з органами державного фінансового контролю при виявленні злочинів на підприємствах галузі цукрового виробництва [Електронний ресурс] / О. В. Іванцова // Право і Безпека. – 2015. – № 4. – С. 83-88. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2015_4_18.
3. Маслій І. В. Детермінанти виникнення та функціонування тіньової економіки [Електронний ресурс] / І. В. Маслій // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. – Вип. 58. – С. 167-172. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_58_26.

В. М. КИСЕЛЬОВ

Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗНАНЬ В УМОВАХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ 2012 РОКУ

Сучасні соціально-економічні реалії зумовили прийняття в Україні нового Кримінального процесуального кодексу, положення якого безпосередньо стосуються і криміналістики, покликаної негайно реагувати на всі зміни, які впливають на злочинність і діяльність правоохоронних органів.

Між кримінальним процесом та криміналістикою існує тісний

зв'язок, оскільки прийоми, засоби та методи криміналістики мають засновуватися на загальних положеннях кримінального процесу та його нормах.

Криміналістичні знання у кримінальному провадженні використовуються на різних стадіях процесу. Під час слідчої діяльності вирішуються різні розумові завдання, що сприяють отриманню інформації про злочин та злочинця, тому процесуальне законодавство має бути спрямованим на встановлення такого порядку, який дасть змогу повно, об'єктивно і своєчасно збирати інформацію та встановлювати винуватих осіб. Заслугою криміналістики вважається те, що вона виробляє найбільш оптимальні засоби щодо збирання доказової інформації.

Зміна процесуальної форми суттєво впливає на криміналістику та можливості застосування криміналістичних засобів. Новий КПК України відрізняється істотною зміною регламентації слідчих дій (гл. 20 КПК) – усталені найменування деяких перевірених практикою слідчих дій (очна ставка, виїмка, перевірка показань на місці, призначення експертизи, допит експерта на досудовому слідстві та ін.) відсутні, а про їх існування можливо судити лише з інших глав та статей КПК, в яких вони згадуються по тексту. Разом із тим у КПК з'явилися нові терміни та категорії: «Одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб» (ст. 224 КПК), «Огляд трупа, пов'язаний з ексгумацією» (ст. 239 КПК), «Залучення експерта» (ст. 243 КПК) та інші, у зв'язку з чим раніше напрацьовані техніко-криміналістичні, тактичні прийоми та методичні рекомендації потребують істотного перегляду та доопрацювання.

Одним із нововведень нового КПК можна назвати відсутність виїмки у структурі самостійних слідчих дій (вона стала частиною обшуку, огляду і т. д.). До таких потрібно віднести і появу слідчого експерименту, який раніше перебував у синтезі з перевіркою показань на місці в рамках такої слідчої дії, як відтворення обстановки та обставин події. Новелою є також використання поняття «Тимчасове вилучення майна».

Одночасно з цим зросла роль використання спеціальних знань при розкритті та розслідуванні злочинів (гл. 4 КПК «Докази і доказування»). З'явилися нові криміналістичні засоби, наприклад, електронні засоби контролю (ст. 181 КПК «Домашній арешт»), спеціальна техніка (ст. 232 КПК «Проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції під час досудового розслідування», ст. 336 КПК «Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження») та ін.

У цьому значенні криміналістика має надати відповіді на питання: про види технічних засобів, їх параметри, допустимість використання в режимі відеоконференції, про можливості створення рівних умов в отриманні інформації, про використовувані електронні носії, про особливості фіксації інформації та її подальше зберігання.

Законодавець також поповнив арсенал можливостей слідчого діями оперативно-розшукового характеру, які притаманні спеціальним підрозділам, по суті не розмежовуючи їх з процесуальними (гл. 21 КПК «Негласні слідчі (розшукові) дії»). Це «аудіо-, відеоконтроль особи» (ст. 260 КПК), «накладення арешту на кореспонденцію» (ст. 261 КПК), «огляд і виїмка кореспонденції» (ст. 262 КПК), «зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж» (ст. 263 КПК), «зняття інформації з електронних інформаційних систем» (ст. 264 КПК), «обстеження публічно недоступних місць, житла або іншого володіння особи» (ст. 267 КПК), «контроль за вчиненням злочину» (ст. 271 КПК), «використання конфіденційного співробітництва» (ст. 275 КПК) та ін. У наведених нормах КПК України спостерігається змішування криміналістичних тактичних прийомів і суто оперативно-розшукових операцій та комбінацій, таких як контрольована поставка, контрольована і оперативна закупівля, спеціальний слідчий експеримент, імітація обставин злочину.

Оперативно-розшукова діяльність та криміналістика за теоретичним та практичним змістом мають єдині цілі і є найбільш близькими юридичними науками. Проведення негласних (розшукових) слідчих дій також передбачає розробку наукових рекомендацій, тактичних прийомів та методів щодо їх проведення. Арсенал таких прийомів та засобів має запропонувати криміналістика.

Новий Кримінальний процесуальний кодекс кардинально змінив кримінальний процес, у зв'язку з чим вітчизняна криміналістика зіткнулася з необхідністю пристосування своїх розробок до нових форм і порядку здійснення кримінального провадження. Корінні зміни у кримінальному процесі вимагають від криміналістики накопичення та осмислення практичного досвіду застосування нових положень КПК. Отже, на сучасному етапі завданнями криміналістики є вдосконалення своєї теорії в змінених умовах правового регулювання, а також розробка практичних рекомендацій, спрямованих на забезпечення ефективності розкриття злочинів.

Література

1. Шепітько В. Ю. Криміналістика і кримінальний процес: система залежностей та суперечностей / В. Ю. Шепітько – Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 186-190.
2. Даньшин М. В. Необхідність окремої правової регламентації криміналістичної діяльності / М. В. Даньшин – Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Серія «ПРАВО». – 2015. – Вип. 20. – С. 171-174.